

NARODNI DNEVNIK

Izhaja vsak dan opoldne, izvzemši nedelj
in praznikov.

Mesečna naročnina: V Ljubljani in po
pošti: Din 20.—, inozemstvo Din 30.—.

Neodvisen političen list.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO:
SIMON GREGORČIČEVA ULICA ŠTEV. 13.
TELEFON ŠTEV. 552.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.
Pisnim vprašanjem naj se priloži znamka
za odgovor.

Račun pri poštnem čeku, uradu štev. 13.633.

Vlada in Trboveljska.

Vsled velike važnosti, ki jo ima Trboveljska premogokopna družba za naše narodno gospodarstvo, je le naravno, da ima tudi vlada svojega zastopnika v upravnem svetu Trboveljske. Na ta način je vlada vedno v stani, da je točno informirana o poslovanju Trboveljske, da ve za vzroke ali nevzroke visokih cen premoga, da ve, kako je bila izvedena nacionalizacija Trboveljske premogokopne družbe in da ve končno tudi za vse druge stvari, ki morajo nacionalno vlado interesirati.

Ne vemo, če je naša vlada tudi v resnici v tem srečnem položaju, da more reči, da je točno informirana. Na vsak način pa to upamo, ker si ne moremo misliti, da bi trpel minister za šume in rude kot zastopnika vlade pri Trboveljski moži, ki ga točno ne informira o vseh važnejših dogodkih, ki se odigravajo v palači na Aleksandrovi cesti.

Zato moramo misliti, da je vlada v resnici točno informirana glede Trboveljske. V tem slučaju pa se moramo vprašati, kako je mogoče, da vlada prav ničesar ne ukrene proti postopanju Trboveljske premogokopne družbe.

Tako na primer glede cen premoga. Jasnó je, da mora porast dinarja vplivati tudi na ceno premoga. Če padejo vsled porasta dinarja cene vsem pridelkom in izdelkom, če se čuti celo železniški minister primoranega, da zniža železniške tarife, potem res ne razumemo, zakaj ne bi tega storila tudi Trboveljska. Delavske plače se vendar niso zvišale in tudi sicer ni niti najmanjšega vzroka, da bi mogla Trboveljska utemeljiti svoje visoke cene. Ali pa je poslal morda vladi njen zastopnik pri Trboveljski drugačno poročilo?

Pred tedni smo opozorili vlado na dolžnost Trboveljske, da zida za vse svoje nameščenke stanovanja. Ta dolžnost Trboveljske ugasne še tekom tega leta in zato je nad vse nujno, da vlada čim preje pritiska na Trboveljsko, da zadošči stanovanjskemu zakonu. Silno smo radovedni, če je vladni zastopnik pri Trboveljski o tej stvari poročal ministru. Ker je to gotovo storil, zato zopet ne razumemo, da se nič ne sliši o novi stanovanjski hiši, ki jo misli zgraditi Trboveljska.

Vlada je izdala naredbo, da smejo biti uslužbeni v industrijskih podjetjih le naši državljani. Vsi vemo, da je na vodilnih mestih pri Trboveljski veliko tujih državljanov. Prepričani smo, da je seznanjen teh tujih državljanov vladi njen zastopnik že poslal. Zato zopet ne razumemo, kako to, da se tudi v tej stvari ničesar ukreni.

Predvsem pa smo prepričani, da je vladni zastopnik pri Trboveljski obširno poročal vladi o namerah Trboveljske glede Ljubljanske kreditne banke. Toliko se je že o tej stvari pisalo, da bi bila v resnici skrajna malomarnost, če ne bi bil o tej stvari poučen tudi vladni zastopnik. In vendar moramo znova z začudenjem vprašati, kako je mogoče, da tudi ta stvar ni popolnoma likvidirana.

Pred dnevi smo poročali, da se je demonstrativne seje za Musilovo progo udeležil tudi zastopnik vlade in Trboveljske. Ker je uzakonjena Klodič-Horvatova proga in ker je Musilova proga čisto osebna stvar nekaterih zasebnikov, zato res ne razumemo, kako se je mogel udeležiti te seje zastopnik vlade pri Trboveljski. Ali je morda dobil od ministra tozadevno naročilo? Ali pa ima tako obsežna polnomočja, da se more udeležiti tudi takih demonstrativnih sej? Vso moč ima vlada, da prepreči vsako

Bolgarski minister Stojančev kliče komite v boj proti Jugoslaviji.

BOLGARSKI OFICIRJI, KI BI OVIRALI VPAD KOMITOV NA NAŠE OZEM-LJE, BODO KAZNOVANI.

Beograd, 21. sept. Po zanesljivih podatkih iz južne Srbije, je imel pred nekaj dnevi voditelj bolgarskih komitov Protogerov v Črnem Visu zaupni sestanek s svojimi komiti. Na sestanku je bil navzoč tudi bolgarski minister gradjevin Stojančev, ki je imel ognjevit govor. Rekel je zbranim seljakom, da se jim ni treba boriti, ker to ni njihova dolžnost, marveč naj pridno podpirajo komite pri vršenju njihovih dolžnosti. Svetoval je komitom, naj prično živahnejšo akcijo, dokler se zaseda Zveza narodov v Ženevi. Na pritožbe Protogerova, da gotovi obmejni oficirji ovirajo prehod bolgarskim tolpom na naše ozemlje, je Stojan-

čev dejal, da bodo od sedaj ti oficirji kaznovani kot izdajniki.

V tem smislu prinaša informacije tudi beograjsko »Vreme«. Politični krogi so zelo ogorčeni nad to nezaslišano provokacijo bolgarskega ministra. Postopanje Stojančeva je tem bolj obsodbe vredno, ker ravno v istem hipu, ko pozivlja on na vpad v Jugoslavijo, zagotavljata v Ženevi Cankov in Kalfov, kako da želi bolgarska vlada čim večje prijateljstvo z Jugoslavijo. Krvniška vlada Cankova uganja hinavščino, ki je brez primere, in zadnji čas je, da naša vlada prekine vsak stik s krvniško in verolomno vlado trinoga Cankova.

Zbližanje med Jugoslavijo in Moskvo.

EFEKT RADIČEVEGA GOVORA V MOSKVI.

Trst, 21. sept. Vsi italijanski listi poročajo o senzacionalnem govoru St. Radiča v Ženevi. »Corriere della Sera« piše: Nastop St. Radiča je škodoval položaju g. Nansena, ki so ga vedno smatrali kot neke vrste posrednika med Zvezo narodov in Rusijo. Radičev govor je velikega političnega pomena za Jugoslavijo in naj bi pripravil zblizanje med Beogradom in Moskvo.

Glavni organ fašistov »Popolo d'Italia« piše: Jugoslovanski agitator je hotel z

enim udarcem ubiti dve muhi: pridobiti si naklonjenost moskovske vlade in doseči, da bi se vrnilo 10.000 Wranglovih vojakov v Rusijo.

»Secolo« piše: Impozanten govor St. Radiča je storil mnogo na zblizanje med Beogradom in Moskvo. Istočasno pa je skušal osvoboditi svojo zemljo bremen — Wranglovih vojakov, katerim je Jugoslavija nudila dolgo vrsto let gostoljubnost.

POLITIČNO ZATIŠJE TRAJA DALJE.

Beograd, 21. sept. Politična situacija je v Beogradu popolnoma mirna. To je povsem naravno, ker se od ministrov nahajajo v Beogradu samo Anta Radojević, Krajač in Krsta Miletić. Tekom tedna ni bilo nobenega važnega dogodka. Vse je v znaku svečanosti na Cetinju, ki so se včeraj uradno pričele. Tekom preteklega tedna sta se vršila v Beogradu dva kongresa: pravniški in gospodarski. Oba kongresa še trajata. Obema je bila posvečena precejšnja pozornost političnih krogov, ker so prisostvovali kongresu tudi ugledni politiki, tako, da so poleg specialnih vprašanj na kongresu razpravljali tudi o politični situaciji.

ŠE EN MINISTER SE VRNIL V BEOGRAD.

Beograd, 21. sept. Včeraj je prispel v Beograd poljedelski minister Krsta Miletić, ki se je mudil delj časa v Južni Srbiji na inspekcijskem potovanju. Istočasno je napravil načrt za hidrotehnična dela v Južni Srbiji in za regulacijo reke Bojane in Vardara.

PROSLAVA 1000 LETNICE HRV. KRALJESTVA V SUBOTICI.

Beograd, 21. sept. Včeraj se je vršila v Subotici svečana proslava tisočletnice hrv. kraljestva. Vlado je zastopal minister gradjevin Nik. Uzunović.

DUCA SE VRNE DANES V BUKAREŠTO.

Bukarešta, 21. sept. Rumunski listi poročajo, da se povrne Duca 21. septembra iz Ženeve v Bukarešto.

stvar, ki bi jo sklenila Trboveljska na škodo našemu narodu. Zato pa pade tudi na vlado vsa odgovornost za vse odredbe Trboveljske. Čas je, da se vlada tega zaveda in čas je, da vlada vendar enkrat pokaže tudi glede Trboveljske pozitivno dejanje!

HRVATSKA DALMACIJA ZA RADIČA.

Beograd, 21. sept. Po vesteh iz Dalmacije se mudi tam veliko radičevskih poslancev, ki imajo številne sestanke s svojimi pristaši. G. Tomo Vojković je imel 15 sestankov v imotskem srežu. Na vseh teh sestankih, kakor trdijo, je bila soglasno odobrena politika HSS.

OBČINSKE VOLITVE NA HRVATSKEM.

Brod na Savi, 21. sept. Včeraj bi se morale vršiti občinske volitve, ki pa jih je v zadnjem hipu oblastni veliki župan preložil na nedoločen čas.

V Karlovcih se vrše 27. t. m. občinske volitve. Vse stranke so pričele živahno agitirati. Radičevci nastopijo pri teh volitvah prvi samostojno. Vloženih je 6 kandidatnih list: HSS, SDS, Zajednica, NRS, socialisti in komunisti.

KONFERENCA RADIKALNE STRANKE V NOVEN SADU.

Beograd, 21. sept. V Novem Sadu se mudi te dni predsednik radikalnega kluba Ljuba Živković, ki je imel včeraj ob 11. dop. konferenco radikalne stranke. Na konferenci je razložil nekoliko važnih momentov v zgodovini radikalne stranke. Govori se, da je posej Živkovića v zvezi z nesoglasjem ki je nastalo v tamošnji organizaciji.

TUDI PRIBIČEVIĆ JE ZA SPORAZUM.

Banjaluka, 21. sept. Pribičević je imel tu včeraj precej dobro obiskano zborovanje. Govoril je nad eno uro. Rekel je, da je bil od vsega početka svojega političnega delovanja pa do danes pristaš iskrenega političnega narodnega sporazuma in narodnega edinstva. Tako misli tudi danes po 20 letih, dočim je govoril St. Radić, da mu je ljubša zasebna Hrvatska s tremi županijami, kakor pa Velika Hrvatska pod Beogradom. Pravi, da je še vedno pristaš iskrenega sporazuma. Je pa proti tajnemu sporazumu in zahteva, da se objavi.

Črna gora pozdravlja navdušeno našega kralja.

Cetinje, 21. sept. Iz manastira Orogova sta Nj. Vel. kralj in kraljica odpotovala na Cetinje, kjer jima je bil prirejen triumfalni sprejem. Izven programa se je udeležilo sprejema tudi plemo Bjelica. Navdušeno je bila kraljevska dvojica sprejeta v Njegoševinu. Pred vhomom v vilo kralja Nikole so kralja pričakovali ministri Gjurčić, Trifunović, P. Radić in Trifković. Po pozdravih je kralj odšel v vilo. Nato je bil obed. Ob 3. pop. so odšli v Cetinje, kamor so prišli ob 4. Vse mesto je bilo svečano okrašeno in v zastavah. Pred slavalokom je kraljevsko dvojico sprejel predsednik občine Toma Milosavljević, ki je imel pozdravni govor ter ponudil kruh in sol. Kraljica je prejela obilo šopkov. Nato sta sedla kralj in kraljica v voz ter se ponovno peljala skozi vrste naroda, navdušeno pozdravljena. Cela povorka z visokimi gosti na čelu je krenila k cetinjskemu manastiru, kjer sta patrijarh in metropolit opravila molitve.

Nato so se pričele svečanosti po programu, kakor jih Cetinje še ni doživelo. Mestece je zelo pisano radi slikovitih narodnih noš. Posamezne skupine 100 do 200 ljudi so prihajale neprestano pred dvor in klicale kralju. Ko je nastopila noč, so na bližnjih vrhovih zagoreli kresovi. Reflektorji in rakete so še povečali sijaj. Pevsko društvo »Njegoš« je pred dvorom zapelo himno. Bila je res bajna noč. Predsednik občine je imel pred dvorom patriotski govor, v katerem je pozdravil kralja in kraljico in poudaril udanost Črnogorcev do kraljevske hiše. Orisal je zasluge Njegoša in želel visokim gostom dobrodošlico.

Zahvalil se mu je Nj. Vel. kralj v kratkem govoru, v katerem je izrazil svojo skrb in ljubezen do črnogorskega naroda. Kralj je bil burno aklamiran. Narod je nato pred dvorom zaplesal kolo.

Včeraj so se svečanosti nadaljevale. Cela Crna gora je bila zastopana v Cetinju po raznih deputacijah. Od 9. do 11. se je vršila v starem cetinjskem samostanu svečana služba božja, ki jo je daroval patrijarh Dimitrije. Patrijarh je imel zelo lep govor, v katerem je poudaril vse črnogorske težave v preteklosti. Priporočal je vrlim Črnogorcem, naj čuvajo edinstvo in narodove pridobitve. Samo od edinstva bomo močni. Zahvaljuje se Bogu, da mu je dal doživeti te dni, da se lahko pokloni prahu velikega vladike.

Ob 14. se je vršila svečana seja občinskega odbora. Na predlog predsednika občine je odbor soglasno sklenil, da se sedanja Dvorska ulica, v kateri se nahaja dvor, preimenuje v ulico kralja Aleksandra. Park brez imena se imenuje od sedaj naprej »Park kraljice Marije« in ena osnovna šola »Šola prestolonaslednika Petra«.

Iz Nikšića je bilo kralju poslano nekoliko darov. Nj. Vel. kralj je obljubil, da se bo v Nikšiću zgradila bolnica kneginje Zorke in vojašnica. Za mestne sirote je kralj daroval 20.000, za invalide 10.000, za dijaški fond 10.000, za pevsko društvo 5000, pomladku Rdečega križa 3000 in dijaškemu društvu 3000 Din.

LETOŠNJI IZVOZ BO ZNAŠAL 10 MILIJARD.

Beograd, 21. sept. Gospodarski kongres se je sestal včeraj ob 9. dop. Sprejeta je bila resolucija in prečitano obširno poročilo o bilanci našega izvoza v l. 1925-26. Resolucija bo predložena posameznim ministrstvom. Po poročilu bo znašal letošnji izvoz 10 milijard dinarjev.

Pismo iz Prage.*

19 letnica smrti Jana Lega. Njegova vdova.

V Pragi, 16. sept. 1925.

Ni navada, da se na kak poseben način spominjamo 19 letnice smrti dragih ali zaslužnih osebnosti. Ta izjema mi bodi dovoljena v tem izrednem slučaju, ker je verjetno, da bi čez leto dni — ob 20 letnici — moj današnji apel na koncu tega dopisa že ne bil več potreben.

Za spremembo mojih dunajskih pisem bodi to »Pismo iz Prage« v prvi vrsti vsem tistim še živim rodoljubom zadnjih 50 let, ki so delovali za slovensko vzajemnost, posebej za češko-slovensko pobratimstvo, in pa sedanjim delavcem v češko-slovensko-jugoslovenski ligi.

Od Dunaja do Prage je 7 ur prijetne vožnje, tako nekako, kakor z Dunaja v Maribor. Večkrat prihajam semkaj, v prvi vrsti, da vidim, kako živi in kako je z zdravjem mile mi 80 letne vdove pokojnega — Jana Lega. Jutri bo 19 let, ko je zatisnil trudne oči ta neumorni, idealni borec za pobratimstvo med češkim in slovenskim narodom. Kakor običajno, ko pridem v Prago, sem se naspal v njegovi postelji in pišem za njegovo mizo, kjer je Lego čez 45 let pozno v noč pisal pisma preminogim Slovincem in jih vzpodbujal s praktičnimi nasveti na delo... pisal članke v liste ali knjige in knjižice (češko slovnico za Slovence in slovensko slovnico za Čeha itd.).

Naša mlajša generacija že ne ve več, kdo je bil Lego in kakšno neprecenljivo nalogo je vršil do zadnjega svojega diha. Saj se je celo vseučiliškemu profesorju dr. M. Murku pripetilo, da je v listu »Československá jihoslovenska Liga« napisal informativen pregled o zgodovini stikov češkoslovenskih-jugoslovanskih v Pragi, segel je nazaj do leta 1845 in omenil razne moke, ki so delovali za zblizanje itd., a pozabil je na Jana Lega, ki je pravi oče pobratimstva med Čehi in Slovenci. — Mlajši naši generaciji, ki se morda navdušuje celo v češko-jugoslovani in Ligi, nekoliko besed o Janu Legu.

Rojen je bil 14. septembra 1833. Leta 1857 je nastopil službo pri političnih uradih. Zetja ga je gnala k nam na Slovensko: v Kranj, Kamnik, Ljubljano, Trst. Od tu je dopisoval v češke liste: Posel za Prahy, Dalibor, Lanir, Narodni Listy, Světozor, Zlatá Praha. Ruch. Pisal je v Bleiweisove »Novice«, pozneje v »Slovana« (o preporodu češkega naroda). Narodna Čitalnica v Ljubljani ga šteje med svoje — ustanovitelje; on je bil med njimi, ki so celo v Ljubljani ledino orali. On je nekaj ustanovitelj narodnega gledališča ljubljanskega, kajti bil je med ustanovitelji »Dramatičnega društva«. — L. 1859 je razpisal nagrado 19 gld. za najboljšo skladbo, vredno koncertov tedanjega »Filharmoničnega društva«. Dobil smo za tisto čisto veličanstvo skladbo »Kdo je mar?« — V Trstu je leta 1861 deloval pri ustanovitvi Čitalnice in sam izuril pevce za prirejane koncerte. Še mnogo bi mogli pisati o njegovem delu na Slovenskem.

Leta 1875 se je preselil v Prago; dobil je službo v narodnem muzeju. Ves čas do smrti ga je vodila ljubezen do Slovencev od enega dela do drugega. Iskal in našel je vsak dan

novih stikov z mladimi Slovenci, posebno učitelji in dijaki, ki jih je učil, pošiljal jim knjige, slovnice, spodbujal jih na delo. Mene je našel leta 1884. Napisal sem mu popolno sliko tolminskega okraja. Od tedaj sva bila najboljša prijatelja; bil mi je najboljši učitelj in voditelj. Ako sem v svojem življenju kaj koristil svojemu narodu, je tudi to Legova zasluga.

Dne 14. avgusta 1885, ob Metodovi tisočletnici, se je odpeljal iz Ljubljane zabavni vlak v Prago, z njim tudi naš Simon Gregorčič. Voditelji so mu bili: Ivan Hribar, Anton Trstenjak, Ivan Murnik, Vojteh Valenta in Ivan Železnikar (urednik »Slov. Narodac«). Leta 1886 je izšla o tem potovanju Trstenjakova knjiga: »Spomenik slovenske vzajemnosti« z mnogimi slikami čeških, slovenskih in hrvaških pisateljev in prvakov. Potopis tega »gledališkega vlaka« (povodom otvoritve Narodniho divadla v Pragi) in vseh slavnosti je prava epopeja zmagujoče slovenske ljubezni. Pri tej priliki je Gregorčič spesnil svojo »Velegrajsko kupor«. Da so bili Slovenci in Hrvatje povsod sijajno sprejeti, je bila Legova zasluga. Trstenjak to izorno opisuje v svoji knjigi. — Leta 1887 so Čehi ta poset vrtili s posebnim vlakom v Ljubljano in Trst. Voditelji sta bila Lego in pani Neureiterová. To so bili prazniki slovenske vzajemnosti, ki so soodločevali v usodi našega naroda. — V Trstu na vrtu »Monte Verde« sva se z Legom prvič videla in obšla. Med nešteti prijatelji me je vedno odlikoval in osvečal z uprav očetovsko ljubeznijo, česar nisem pozabil nikdar. V dneh največje povojne mizerije sem bil čisto tukaj in pripomogel po svojih močeh, da je njegova predoba soproga pani Antonie Legová ložje prenašala težke čase ob svoji nezadostni pokojnini. Danes, po po- višku, ima komaj 600 Kč, kar je dosti premalo. — Stara je nad 80 let in gre proti koncu. V marcu in te dni me je prignala semkaj njena bolezen. Rad bi jo tudi naprej rešil skrbi za vsakdanje življenje. Plemenita žena zasluži in potrebuje več pažnje, nego ji je jaz sam morem nuditi.

Eto vzrok tem mojim vrticem. Veliko je število še živih Slovencev, ki so bili prijatelji in čestiteltji pokojnega Lega, — častnega člana raznih učiteljskih društev (Tolman, Sežana), Slovenske Matice, Narodne šole in Sokola v Ljubljani itd. — Veliko jih je, ki so od pokojnika prejeli knjige itd. in so mu dolžni hvaležnosti za razne dobrote. Kdor more, naj se oddolži s tem, da pripomore njegovi ljubljani mu ženi do brezskrbnejšega življenja v tako visoki starosti. Njen naslov je: Antonija Legová, Praha-Zižkov, Miličova ulice 2, II. nadst. — Uredništvo »Nar. Dnevnika« bo drage volje posredovalo, da se morebitni mali prispevki združijo v izdatnejšo vsoto in izročijo predobri gospe po naročilu České diskové Kanceláře.

A. G.

* Dopis prejeli za sobotno številko prekasno.

Na napačni poti.

Gospoda okoli »Slovenca« goni vedno eno in isto lajno, da je ona zaščitnica katoliške cerkve itd. V sobotnem uvodniku je zopet pisec tega uvodnika premleval že tolikrat premleto jed, da se človeku niti ne zdi vredno odgovorjati. Zato ne bi odgovarjal, če se ne bi pisec obregnil ob akademski agrarni klub »Njiva« ter ga naslikal kot kulturno-bojno, brezversko društvo. V isti sapi pa zopet napada župnika Barleta z besedami: »Primenjeno na konkretni slučaj, se to pravi, da tudi z dušnopastirskimi stališči ni mogoče, če ni naravnost škodljivo pisati četudi z najboljšim namenom, javna pozdravna pisma mladini, zbrani v »Njivi«. Kajti člani tega društva bi nam sami hudo zamerili, če bi jih označili kot pristaje katoliškega svetovnega in družabnega ali še celo političnega nazora...« Ne vem ali je te vrstice pisala navtost ali hudobija. Akad. agr. klub »Njiva« je izdal proglas, v katerem je zapovedan ves program njenega delovanja. V tem proglasu

govori o veri, kot narodnem kulturnem elementu, na katerem stoji vsa narodna morala. Zato se mora vera poglobiti, da se z njeno pomočjo dvigne narodova morala. Ta proglas pa ni pisan za ljudi, ki bi se dali zavesti z raznimi demagoškimi gesli, kot jih ima naše časopise, ta proglas je pisan za ljudi, ki stvar ne bodo sprejeli z nekritičnim duhom, zato je dotični odstavek o veri pisan brez hinavščine in brez skrivnega namena. Pisan je dotični odstavek z odkritim srcem. Samo ob sebi je razumljivo, da mislimo pri tem na katoliško vero, zakaj z njo je naš narod zvezan že tisočletje. Ne bom dalje šaril v časopisju čustva, katera gojim proti veri, hvaležen sem č. g. župniku Barletu, da se je kot dušni pastir pridružil našemu agrarnemu pokretu, da s pomočjo vere in sile našega pokreta dvignemo naš narod k novemu življenju, k duševnemu in materielnemu blagostanju. Najbolj gorostasna in naravnost smešna pa je trditev, da je naš pro-

gram, to se pravi agrarizem, oddaljen od katoliškega kot zemlja od solne.

Se nedavno je isti časopis trdil, da si ne moremo vsvariti lastne ideologije, sedaj pa je že naš program antipod katoliškemu. Pisec dotičnega uvodnika naj kar vzame v roko program češke agrarne stranke, ali naj pregleda politično življenje v Bolgariji za časa Stambolijskega, pa naj pove, če je našel kaj protiverskega. Mogoče mu ni všeč, da oni najbolj zatirani socialni sloj, ki je stebber našega naroda, ki je ohranil in hrani vero in jezik naših pradedov, pride že enkrat do svojih pravic, katere mu pripadajo po božjih in človeških postavah. Vera ima in bo imela velik vpliv na oblikovanje človeške družbe, toda vprašanje nastane, kako bo ta vpliv najboljše uveljavljen. Eno je gotovo, pot, ki jo uporabljajo klerik. org. in z njim SLS, je ne samo napačna, ampak tudi skrajno škodljiva za dosego tistega vpliva vere v javnem življenju, ki ji pripada.

SLS pravi, da je ona zastopnica katoliškega političnega ideala. Zato poziva vse versko čuteče ljudi, da se v njej združijo. Vsak narod ima svoja kulturna, socialna in gospodarska stremjenja, kako te udeležiti, se imenuje voditi narodno politiko. Z raznih gledišč se lahko vodi politika, toda eno je najpravičnejše. Ali more SLS reči z absolutno gotovostjo, da je njeno stališče najpravičnejše, da bo tudi tako ostalo, skratka, da je ona nezmotljiva. — Tega ne more reči. Ne spuščam se pa sedaj v to, če je politika SLS dobra ali ne. Vzemimo možnost, da bi bila njena politika popolnoma zgrešena, ki bi narodu prinesla vsled tega veliko škodo. Kaj potem? Narod bi videl, kam ga je pripeljala ona stranka, ki se je proglašala za versko, kateri so služili kot agitatorji duhovniki. Ljudstvo bi se obrnilo proti njim direktno in s tem indirektno tudi proti veri.

Socialen moment je trenutno hujši, silnejši, kot verski. To vidimo v francoski, to vidimo v ruski delavski revoluciji. Rekel sem trenutno, in potem bi bilo treba znova obilo truda in dela, da zopet povzdigne narod na prejšnjo stopnjo srčne kulture, katera ob takih prilikah pade. Bog ne daj, da bi se godilo kaj takega, toda možnost je. Iz tega vidimo, da je pot, katero hodi SLS in velik del naše duhovščine, napačna. Duhovnik bodi narodu učitelj in svetovalec. Njegova od Boga dana naloga je vzgojevati narod, povzdigniti njegovo moralno stanje in z rami ob rami z laično narodno inteligenco delati tudi za narodovo gmetno blagostanje. To njegovo plodnosno delo bo obrodilo v političnem narodovem življenju stokratni sad. Če pa se s fanatizmom, s silo vrže v dnevno politično borbo, prestane biti propovednik miru in ljubezni med ljudmi, imenovati ga moremo — hujskača in sejalec prepira med našim mirnim kmetiskim ljudstvom.

Če se mogoče gotova stranka nekaj indiferentno drži proti veri, je zasluga onih duhovnikov, ki se z vso politično brezobzirnostjo zaganzajo vanjo, dasi dobro vedo, da je njeno jedro katoliško vero. Če bi pa ta brezobzirnost prenehala, ali če bi bila duhovščina proti njej prijateljsko razpoložena, bi vsa tista indiferentnost namah izginila.

Korak č. g. župnika Barleta je iz verskega in narodnega gledišča nad vse hvalevreden, zato ne velja njemu, ampak ostalim klič: »Na napačni poti.« Strajnar Franc, član akad. društva »Njiva«.

Politične vesti.

— Radičeve izjave v Ženevi. Jasno je, da naša delegacija v Ženevi še nikdar ni uživala tako velikega ugleda ko letos. V prvi vrsti je to posledica sporazuma. Pred Zvezo narodov je stopila naša država letos kot konsolidirana država brez notranjih sporov. Zelo mnogo pa je pridobila naša delegacija letos tudi vsled sposobnosti svojih delegatov. V manjšinskem vprašanju je dr. Marković uspešno nastopil proti grofu Apponyiju, Avramović je dobro izpolnil svojo nalogo v prometni komisiji, predvsem pa je imponiral St. Radič s svojimi izjavami. Z nekatereimi je poslušalce naravnost fasciniral. Objavljamo dve taki izjavi. — Perzijskega princa je vprašal Radič, kako se pravi po perzijsko: Živio Perzija! Princ odgovori: »Iran zenda bat!« In Radič takoj raztolmači perzijski vzklik. Iran, to ime poznamo iz geo-

grafije. Zenda, to je iz zendaveste (kar pomeni po naše življenje sveta), se pravi torej živeti, a bat je optativni dostavek. Prisotni so navdušeno ploskali tej Radičevi razlagi. — Neki francoski časnikar je stavil Radiču vprašanje: Kakšna stranka ste vi? V isti hip ste radikali, konservativci, liberalci in revolucionarji. Ali ne? — Radič je na to vprašanje podal z mesta ta-le klasičen odgovor: Mi nismo stranka, mi smo pokret, mi smo reka. Reka ima izvir, a za izvirom pridejo slapi in strmei — zato smo bili v začetku radikalni in čim manj nas je bilo, tem bolj smo bili nepopustljivi. Toda mi smo rasli ko reka. Prišli smo do svojega širokega toka in potem smo mogli biti liberalni. Ko pa je reka tako narasla, da je postala velika, potem smo tudi mi prišli do širine, do konservatizma. Toda vedno smo bili liberalci brez protekcionizma, konservativci brez reakcije in napredni brez revolucije. — Izkazal se je Radič kot mojstra in francoski žurnalist je moral umolkniti. Tudi pri nas bo še marsikdo spoznal, da je bolje, če za- drži prehitro kritiko o Radiču za sebe.

— Novi program nemške socialno demokratske stranke. V petek je bil zaključen kongres nemške socialno demokratske stranke v Heidelbergu. Po daljši debati o novem programu stranke je imel zaključno besedo poročevalec Hilferding, ki je izjavil: Predloženi načrt programa ni zaključno delo, temveč pomeni le pričetek dela na novem programu. To delo imajo dovršiti bodoči strankini kongresi. Program sam sestoji iz dveh delov: iz načelnega dela in iz akcijskega programa. Nemogoče je bilo, da bi se upoštevali vsi dopolnilni predlogi. Predvsem pa bo treba program dopolniti z agrarnim programom. Načela novega programa je izdelal Karl Kautsky, oče erfurtskega programa. Nato je Hilferding poudarjal, da se je izkazalo, da je državna birokracija nesposobna voditi gospodarstvo. Vodstvo gospodarstva mora biti v rokah proizvajalnih slojev, kontrolo pa morejo vršiti konsumentski krogi skupno z demokratsko urejeno državo. Iz tega sledi, da mora gospodarska demokracija tvoriti prehodno stopnjo k socializmu, ki ga je mogoče uresničiti le v demokratskih državah. Celotna Luxemburg je priznala, da se more socializem uresničiti le pri popolni enakopravnosti produktivnih stanov, torej v demokratski državi. Proti kapitalistični anarhiji, proti sedanjim kapitalističnim koncentracijam, ki jo je Marx popolnoma pravilno napovedal, je socialna demokracija ravno tako kakor proti boljševiški gospodarski despotiji. Socialna demokracija zaveza gospodarsko demokracijo. Vsled tega je za socialno demokracijo največje važnosti, da ima vedno večji vpliv na državo. Demokratsko-socialistična družba zahteva za sebe pravico uprave javnega premoženja. Hilferding je nato zahteval, da se pride do mednarodne ureditve temeljev vse produkcije in izjavljal, da mora biti osnovna zahteva sedanje politike popolna solidarnost narodov, ki edino more rešiti Evropo.

Nemška socialno demokratska stranka je torej popolnoma usvojila evolucionistično načelo, pa čeprav se je na kongresu poudarjalo, da ostane revolucionarno geslo stranke neizpremenjeno. Mislimo, da bo ta evolucija stranki le v korist.

— Sovjetska diktatura bo omiljena. V pozdravnem govoru na moskovske komuniste je dejal Kamenjov, da bo diktatura v sovjetski Rusiji omiljena. Pred vsem da se bo to poznalo in se tudi že izvaja pri volitvah. Udeležba pri volitvah je vedno večja in tudi prostost, ki jo uživajo volilci, se stalno večja. Vsled tega pa je tudi odgovornost sovjetskih organov vedno večja. — Koliko iskrenosti je v Kamenjovi napovedi, bo skoraj pokazala bodočnost.

— Španski barbarizem. V Tangeru so se vršile velike proslave španske vojske, ki je z muko in težavo prepodila maloštevilne rifanske čete. Pri proslavi so se posebno odlikovali vojaki španske tujske legije, ki so nosili na bajonetih odrezane glave rifanskih ujetnikov.

— Vstaja v Siriji. Francozi so znatno pomnožili svoje čete v Siriji in pričeli pohod proti Druzom. Prišlo je do prve bitke, v kateri so bili Druzi poraženi. — V največji naglici se vrše priprave, da se osvobodi posadka v Suejd. Sestavlja se v ta namen posebna vojska iz samo prvovrstnih čet.

FRIDOLIN ZOLNA: TOKRAJ IN ONKRAJ SOTLE TER TAM PREKO.

Domorodne hudomušnice. Splošna knjižnica zv. 56. V Ljubljani 1925. Založila Zvezna tiskarna in knjigarna. Strani 68. Cena broš. Din 10.—, vez. Din 18.—. — V založbi Zvezne tiskarne in knjigarne je v okviru Splošne knjižnice izšel že tretji zvezek humoresk našega znanega humorista Frana Milčinskega, alias Fridolina Zolne. Kakor kaže že naslov, se bavijo humoreske, ali, kakor jih avtor zove: »domorodne hudomušnice« s posebnimi socialnimi, kulturnimi in upravnimi razmerami to in onkraj Sotle. Posamezne »raritete«, ki jih rodijo deloma premaknjene mentalitete, deloma zverženi in večkrat slabo razumljeni upravni aparati naših uradov in raznih organizacij so s fino ironijo in nedolžno hudomušnostjo predstavljene in parafrazirane. V dobrem delu podajajo te hudomušnice verno zrcalo naših večkrat dokaj smešnih nepravil in nesoglasij. Z neupogljivim humorjem in ščetajajočo satiro pripoveduje Fridolin Zolna, kako gleda in vidi komične skoke naših birokratičnih šimelnov ali pa biča razvade naše komodne družbe. Vsekakor vzbujajo Fridolinove hudomušnice tudi pri zakrknjenem filistru prisrčen smeh, še več pa pri bravcu, ki pri branju mičnih humoresk natakne ista očala, skozi katera je gledal v svet avtor, ko je zamislil in pisal svoje vesele črtice. Novozišli III. zvezek kakor tudi oba ostala že prej izšla zvezka Fridolina Zolne se dobivajo pri založnici Splošne knjižnice, pri Zvezni tiskarni v Ljubljani.

Naša ljubljena mamica, gospa

JULIJA ANDREJKA

je danes ob 7. uri, previdena s tolažili sv. vere, mirno v Gospodu zaspala.

Nje življenje je bilo ena sama velika ljubezen do nas.

Truplo nepozabne pokojnice se bo blagoslovilo v torek, dne 22. septembra ob 8. uri pred hišo žalosti, Miklošičeva cesta 16, na kar se položi ob pol 11. uri v rodbinsko grobnico v Rovih k večnemu počitku.

Sveta maša zadušnica se vrši v petek dne 25. septembra ob 10. uri v cerkvi Marijinega omanenja.

V Ljubljani, dne 20. septembra 1925.

Jernej Andrejka, podpolkovnik v p.

soprog

Micika, Milena
— snahi

Rudolf, Viktor
sinova

Milica, Vera, Marko
— vnuki.

Dnevne vesti.

ENA PRAVICA ZA REVNE, DRUGA ZA BOGATE.

Neki državni uradnik je prosil, da bi mu bilo dovoljeno, da bi njegov sin obiskoval gimnazijo v Celovcu, kjer žive stariši njegove žene. Prošnja mu je bila gladko odbita.

Bogat Nemec R. iz Ljubljane je istočasno vložil prošnjo, da se dovoli njegovemu sinu, da obiskuje jezuitsko gimnazijo v Kalksburgu pri Dunaju. Prošnja je vložil naravnost na ministrstvo in bilo mu je ustrezno.

Državni uradnik je imel tehten vzrok za svojo prošnjo, ker bi mu bilo zelo olajšano, če bi študiral v mestu, kjer žive stariši njegove žene. Nobenega tehtnega vzroka pa ni imel R., da bi moral njegov sin študirati ravno v dragem Kalksburgu in vendar je bilo njemu ustrezno, uradniku pa ne.

Ni čuda, če pravi narodni pregovor, da je zakon lepa igrača, ki je od spredaj ovca, od zadaj pa kača.

Kongres jugoslovenskih pravnikov. Danes se konča I. kongres jugoslovenskih pravnikov v Beogradu. Kongresa se udeležuje okoli 1200 delegatov in pravnikov. Pretresala so se važna pravna vprašanja, katerih rešitev je velikega pomena za izenačenje zakonodaje v državi. Specieino omenimo vprašanje glede lajškega elementa v pravosuđu. Večina govornikov se je izjavila proti poroti. Drugo vprašanje se je tikalo neomejene dopustitve pri civilnopravnem postopanju. Večina je bila proti neomejenosti. Dalje je razpravljali kongres o nasledstvu v združnem pravu in o izenačenju moškega in ženskega potomstva v dednem pravu. V soboto zvečer je priredila beograjska mestna občina udeležencem kongresa banket, ki se ga je udeležilo nad 1000 oseb. Od članov vlade se je udeležil banketa minister javnih del P. Uzunović, trgovski minister dr. Krajač, poštni minister Superina, minister narodnega zdravlja Miletić in prometni minister Radojević. V soboto se je vršila povabljenim gostom na čast tudi slavnostna gledališka predstava, včeraj pa jim je priredil jahalski klub konjsko dirko. Za danes je na dnevnem redu izlet v Arandjelovac.

Agrarna reforma v Dalmaciji. V ministristvu za agrarno reformo se proučuje vprašanje o razmerju med obdelovalcem in lastnikom zemlje v Dalmaciji. Dela se na to, da se reši to vprašanje čimprej na ta način, da postane zemlja last onih, ki jo obdelujejo; dosedanjim lastnikom dobe odškodnino v denarju.

Občinske takse za prenočevanje. Finančno ministristvo je odvzelo občinam pravico pobiranja takse za prenočevanje v hotelih in privatnih hišah.

Nova potniška tarifa. Kakor znano, stopi s 1. oktobrom v veljavo nova tarifa za prevoz blaga po železnicah. Sedaj pripravljajo v prometnem ministristvu tudi novo tarifo za osebni promet. Nova tarifa bo znatno znižana. Izdelana bo na popolnoma novi bazi. Uvede se poseben ključ, tako da bodo omogočena tudi revnejšim slojem daljša potovanja.

Kurzi za železničarje. Generalna diracija državnih železnic je odredila, da se otvori prihodnji mesec pri vseh železniških di-

rekcijah posebni tečaji za zgradbo in vzdrževanje prog, vozno, postajno, skladiščno in komercialno službo. Pozneje se otvorijo tudi šole za posamezno specialne stroke železniške službe.

Poštno telegrafsko šole. Po odredbi ministristva pošte in brzojava se otvorijo še tekom letošnjega leta, pri vseh poštah in telegrafih nove poštne telegrafske šole. Prva taka šola se otvori v kratkem v Splitu.

Potovanje v Split. Državno redarstvo v Splitu je odredilo, da mora imeti vsakdo, ki potuje v času od 20. septembra do 5. oktobra 1925 v Split, objavo (potno izkaznico) ali pa veljavni potni list, ker se bi v nasprotnem slučaju najstrožje postopalo. Objave izdaja v Ljubljani policijska direkcija, na deželi pa srezki poglavar.

Veliki župan nastopi s prihodnjim tednom daljši dopust in odpadejo radi tega do nadaljnjega sprejemi. Za časa njegove odsotnosti ga zastopa načelnik Janko Kremenšek.

Upokojitelj. Upokojen je ravnatelj III. državne realne gimnazije in predsednik ljubljanske sekcije Proforskega društva dr. Valentin Korun.

16. mednarodni statistični kongres. Kot delegata za 16. mednarodni statistični kongres, ki se vrši, kakor znano, dne 27. t. m. v Rimu, je določila vlada univerzitetnega profesorja Borivoja Milojevića in sekretarja državnega statističnega urada dr. Lazo Kostića.

Organizacija kongresa ruskih emigrantov. Ruske emigracije po vseh državah pripravljajo — kakor smo že poročali — kongres, čigar naloga je ujedinjenje ruske emigracije. Kongres se bo vršil v Parizu. Pred par dnevi je bila tam predhodna konferenca ruskih organizacij na Francoskem. Konferenco je otvoril ruski industrijalec Tretjakov, ki je povdarjal, da je namen kongresa ujedinjenje ruskih emigrantov, ki so za borbo proti III. internacionali. Vsi govorniki so naglašali potrebo kongresa. Končno je bil izvoljen pripravljalni odbor, obstoječ iz 72 članov.

Aretacija komunistov. V Splitu je bilo aretiranih 15 komunistov.

Mnogoženstvo na Turškem odpravljeno. Glasom vesti iz Angore je sprejel parlament v Angori zakon, s katerim se mnogoženstvo na Turškem definitivno ukine.

Parlament v Tokiu pogorel. V petek ob pol 3. je izbruhnil v tokijskem parlamentu požar, ki ni uničil samo parlamenta, temveč se je razširil tudi na sosedna poslopja. Tudi dragoceni arhiv s protokoli o sejah je do malega pogorel. Pri gašenju je pomagalo tudi vojaštvo; kljub temu je bil ogenj lokaliziran šele zvečer. Škoda cenijo na 1½ milijona dolarjev. Glede vprašanja, kaj je povzročilo požar, sta razširjeni dve verziji. Nekateri trdijo, da je nastal požar pravzaprav v justični palači, kjer so ga podtaknili visokošolci, ozlovoljeni vsled novih poostreval izpitov, policija pa meni, da je nastal požar vsled kratkega stika v parlamentarnem poslopiju. Vlada namerava zgraditi za parlament zasilno stavbo, ki mora biti gotova do decembra, ko se prične zopet zasedanje. Od ostalih poslopij, ki so postala žrtev požara omenjamo poslopje lista »Japan Times« in poslopje agencije Kokusai-Reuter.

Aretacija vlomilcev v samostan v Zwetliu, so pod ključem. Policija jih je izsledila ob priliki nekega drugega vlom. Tatovi so: Vrtnar Johann Eidensteinner, tesar Josef Cerwenka, trgovski uslužbenec Franc Gemalter in knjigovodja Josef Blahadek. Eidensteinner je bil pred 10 leti v samostanu v službi. Od ukradenega materiala, ki je vreden nad 1 milijardo Ka je zaplenila policija doslej samo primeroma malenkostni del, tako je n. pr. našla ob briljantov, s katerimi je bila montranca takorekoč posejana, samo 31 komadov. Aretovana sta tudi kupeca ukradenih stvari, dva dunajska zlatarja Eduard Bandler in Julius Taschner, ki sta vedela, da gre za ukradene stvari ter plačala zanje smešno nizko ceno, končno je aretiran tudi zlatarski delavec Otto Pschorner, ki je zlate in srebrne predmete pretopil.

Nesreča v cirkusu. V petek se je pripetila v cirkusu Busch v Berlinu razburljiva intermezzo: madžarska artista Emerik Koranyi in Ivan Benkusin sta padla s kolesi vred raz železno žico iz višine 7 metrov ter se pri padcu tako poškodovala, da so ju morali prepeljati v bolnišnico. Nesreča se je pripetila pri drzni točki »žica smrti«. Dva artista drvita na kolesih po žici, ki vodi s cirkuske kupole nizdol. Pot ju vodi preko mostu, obstoječega iz dveh kril, ki sta dvignjeni ter privezani. Med par sekund trajajočo vožnjo morata artista vrvi, ki sta napolnjeni z eksplozivno snovjo, prestreliti, nakar se most strne, sicer pa padeta v globočino. To pot sta bila artista nervozna. Ravno pred mesecem dni se je namreč pripetila podobna nesreča v Hamburgu, zato sta se bala artista v svoji vpraševnosti, da se bo nesreča ta dan ponovila. V nervoznosti sta vrvi zgrešila, radi česar sta padla v globočino.

Rodbinska tragedija. V Neuköllnu se je odigrala te dni krvava rodbinska tragedija. Lastnik kartonažne tovarne Engelmann, je ustrelil svojo soprogo in svojo 12letno hčerko, nakar je obstrelil še samega sebe. Engelmann je bil preje policijski uradnik, ob priliki redukcije je bil umirovljen, na kar je otvoril s nekim kompanjonom-kartonažno tovarno. Ker tovarna ni uspevala, je prišel v neugoden finančni položaj, kar ga je tiralo do obupnega koraka.

— Lovci pozor! Vse gg. lovce opozarjamo na inserat o zavarovanju lovcev v zadnji in predzadnji številki »Lovca«. Oni gg. lovci, ki se hočejo zavarovati, naj se prijavijo. Zadnji šes do 1. decembra 1925.

— Zavarujte se proti nezgodam pri vožnji na železnicah. Opozarjamo potujoče občinstvo, da si lahko nabavi pri »Putniku« in v vseh knjigarnah na kolodvorih zavarovalne police zavarovalnice Rosija-Fonsier pod zelo ugodnimi pogoji in po nizkih cenah. Vsled številnih nezgod na železnicah priporočamo vsakemu potniku to zavarovanje.

— Popolnoma varno naložite denar v Ljubljansko posojilnico r. z. z. o. z. v Ljubljani, Mestni trg 6, ker jamčijo za vloge vsi združniki ne le s svojimi deleži, temveč še s sto kratnim zneskom istih.

Ljubljana.

1. Pecentov kruha v Ljubljani. Mestno tržno nadzorstvo je vnovič pozvalo ljubljansko peko, da znižajo cene kruha. Ker je tržno nadzorstvo postavilo ceno kakršne peki niso mogli sprejeti, so se ti obrnili na trgovsko zbornico ter ji predložili kalkulacijski načrt, po katerem naj bi se napravil nov ključ za prodajo kruha. Dne 18. t. m. so se uglasili ljubljanski peki s tajnikom trgovske zbornice dr. Pretnerjem v svrhu nadaljnjih pogajanj pri tržnem nadz. Na tem sestanku je prišlo po dolgi stvarni razpravi do medsebojnega sporazuma ter do sklepa, da se do druge regulacije cen izpremeni izjemoma teža ker za ceno pol in en četrt kilograma kruha ni drobiža. Cena kruha bo počenši z 21. septemb. sledeča: 1 kg belega kruha 5.75 Din, 48 dkg (namesto pol kg) 2.75 Din, 22 dkg (namesto en četrt) 1.25 Din; 1 kg črnega in rženega kruha 4.75 Din, 48 dkg (namesto pol) 2.25 Din, 21 dkg (namesto en četrt kg) 1 Din. Na žemljam ostane kos po 50 para. Vsi peki ne smejo do nadaljnjega peči kruha v drugi, kakor zgoraj označeni teži ter mora vsakdo imeti na vidnem kraju cenik s težo in ceno kruha. Z ozir. na novi kalkulacijski načrt in določitev novega ključa se je sklenilo, da se ta načrt predloži posebnemu odboru, ki naj prouči po strokovnjakih ter potem ne anketi, zastopani po tem odboru in pekih, določi nov ključ za prodajo kruha v Ljubljani.

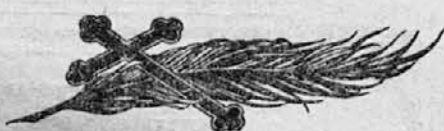
1. Loterijski odsek Sokola I. v Ljubljani javlja, da je bil prisiljen vsled premalo razpečanih srečk ponovno preločiti žrebanje loterije v korist zgradbi doma na Taborju na 15. decembra 1925.

1. Plesne vaje bo prirejalo Trgovsko društvo Merkur v Ljubljani vsako soboto v areni Narodnega doma počenši s 3. oktobrom tega leta. Prijave sprejema društvena pisarna Gradišče 17/I. vsak dan od 6. do 7. ure zvečer. — Odbor.

TEKME ZA OLIMPIJSKI FOND.

V soboto in nedeljo so se vršile v Ljubljani tekme v prid olimpijskemu fondu. V soboto popoldne je porazila ilirijanska rezerva nekompletno primojansko s 7 : 1 (4 : 1). Visoki score ne odgovarja poteku igre. Včeraj pa se je vršila kot prva tekma

Z. S. K. Hermes : Ilirija rez. 4 : 0 (2 : 0). V povprečni, neambicionirani igri je Hermes sigurno porazil rezervo Ilirije. Kot že rečeno, ni igra nudila v svoji enakomernosti nikakega užitka, ter je mestoma celo učinkovala dolgočasno. Sodil je g. Možina dovolj dobro.

Tužnim srcem naznanjamo, da je naš nepozabljeni, dobri oče, oziroma dedek, gospod

DR. JOSIP SERNEC

odvetnik v Celju

nocoj ob polnoči po kratki težki bolezni v 82. letu starosti, zaspal na veke.

Pogreb se je vršil v nedeljo, dne 20. septembra 1925 ob 4. uri popoldne iz hiše žalosti na pokopališče Celjske okolice.

Celje, dne 18. septembra 1925.

Gabrijela Murko, Melanija Koderman, Dr. Gvidon Sernec, Dr. Janko Sernec, Olga Sernec, Ljudmila Sernec, otroci.

Marica Sernec roj. Podgorelec,
Olga Sernec roj. Šorli,
snahi.

Dr. Matija Murko, Dr. Karel Koderman,
zeta.

Breda Koderman

Vladko — Gabrijela — Ivo — Stanko Murko,
Zvonimir — Terezija — Gvidon — Vlasta Sernec,
vnuki.

A. S. K. Primorje : S. K. Jadran 5 : 0 (3 : 0).

Zanimanje, ki je vladalo za to tekmo, je bilo upravičeno in razumljivo v ožgled težkega poraza 5 : 1, ki ga je pred dvema tednoma doživel nekompletan Jadran od Primorja. Pričakovana borba za revanšo ni izostala. Obe moštvi sta predvedli igro, polno elana in borbenosti, ki je publiko vsestransko zadovoljevala. Povsem preseneča letos Primorje, ki se nahaja v zelo dobri formi, ter poleg večerajšnje tudi druge tekme v takem stilu, ki ga že leta nismo videli pri njem. Predvsem je moštvo silno tehnično, kakor tudi taktično napredovalo ter bilo tudi v tem pogledu Jadranu absolutno nadmočno. V moštvo se sicer opazajo še šibke točke ter pomanjkljivosti, vendar v splošnem napravi še vtis dokaj homogene celote. Brama je ravnotako zadovoljevala kot kril-ska vrsta in slednja, kot napadalna vrsta. Posebno pozornost je vzbujal v obrambi Birca, ki je zopet po enoletnem presledku nastopil z izbornim uspehom. Njegov partner Jancigaj nikakor ni zaostajal za njim. Vrtar Erman ni imel baš preveč dela, vendar je držal nekaj težkih strelcov v dobri maniri. Krilska vrsta je imela glavno oporo v Zemljaku in Gabrščeku. V napadalni vrsti, ki je predvedla nekaj res vzornih kombinacij, je seveda igral prvo vlogo Erman. Ni slabši ni bil Uršič, njegov partner na levi. Oba sta pa stala pod spretnim vodstvom Buljeviča, ki je izdatno in tudi z uspehom upotrebljeval dobro desno krilo Camernika.

Proti temu moštvo je postavil Jadran svojo kompletno enajstoročje, ki se je borila res z elanom in požrtvovalnostjo, hoteč predvsem popraviti zadnji neuspeh. Moštvo je napravilo prav dober vtis ter predvedlo povsem odprto igro. Kot posamezniki so skoro vsi prav dobri, pomanjkuje pa jim precizne skupne igre, kar je tudi povzročilo njihov

poraz. Najboljši del moštva je bila obramba, ki je v polni meri napravila svojo dolžnost. Izborni vratar Vidmar je pač držal, kar je bilo za držati. Na dobljenih golih ne nosi nikake krivde. Istotako oba branilca Pečnik in Strickberger. V krilski vrsti je najbolj ugajal požrtvovalni srednji krilec Kern. Napadalna vrsta je večkrat prišla prav lepo pred nasprotna vrata, tu se pa nikakor ni mogla uveljaviti. Še najmanj do izražaja sta prišla od nasprotnikov izborna krila Jamnik in Martinak.

Igra je v svojem močnem tempu in lepem prizemnem stilu nudila predvsem v prvem polčasu mnogo dobrega sporta. Primorje je od starta v navali. Riposti Jadranu so redni, vendar brezuspešni. V 25. minuti doseže šele Erman po krasnem strelu vodstvo. Minuto kasneje poviša isti igralec na 2 : 0. Tik pred koncem polčasa poviša zopet Erman score na 3 : 0. V drugi minuti po pavzi beleži Primorje zopet uspeh. Po lepi kombinaciji postavi Uršič samo piko na i in 4 : 0. Primorje tu nekoliko popusti ter zdaleka ne igra več tako precizno in lepo kot prej. V 31. minuti slednjič zabije Erman s silnim šutom zadnji gol. — Sodil je prav dobro in objektivno g. Sternad. — Obisk publike precej dober.

Ljubljanska porota.

Roparski napad na Orlah.

Na zatočni klopi sedi 23 letni bivši delavec Miha Jevšnjak iz Orl pri Rudniku. Zagovarja se radi znanega roparskega napada na Orlah in radi tatvine.

Senatu predseduje višji sodni svetnik dr. Kaiser, votanta sta sodni svetni Vehovar in okr. sodnik Merala; državno pravdnništvo zastopa dr. Masinjak; zagovornik je dr. Lulik (pisarna dr. Puc).

Franc Jevšnjak je delamržen človek. Ko je prišel spomladi od vojakov, je bil sicer nekaj časa v službi kot hlapec pri trvdki Medič in Zankl, toda kmalu se je dela naveličal in jel je postopati. Po vasi je pripovedoval, da »bo rajši baraba, kakor da bi delal«.

Ker ni delal, ni imel denarja, zato si ga je hotel pridobiti na nepošten način.

Dne 29. maja ponoči je zlezel skozi podstrešje v kašo Marije Reme v Bizoviku ter odnesel več kilogramov suhega mesa in drugih jestvin, nekaj blaga za obleko, nekaj gotovine ter več srebrnine in zlatnine v skupni vrednosti okrog 2000 Din.

Dne 25. maja ponoči je zlezel skozi malo okence v klet zakonskih Vrečar na Orlah. Iz kleti se je splazil v sobo, kjer sta zakonca spala. Hotel je kaj ukrasti. Razmere so mu bile dobro znane in vedel je, da bi bil pri Vrečarjevih kaj dobil. Toda Vrečarjeva še nista trdno spala, kakor je pričakoval. Zato je udaril gospodarja z vojaškim bajonetom po glavi, da se je takoj onesvestil, nakar se je spravil še nad njegovo ženo. Ker je začela ta klicati na pomoč, se je ropar ustrašil in zbežal.

Po ropu je zbežal v gozd. Par dni kasneje pa je bil tako predrzen, da se je zgasil pri ljubljanski policiji, češ, da je čul, da ga iščejo, da naj torej povedo, kaj da hočejo od njega. Seveda so ga takoj aretovali.

Pri hišni preiskavi so našli na njegovem domu del v Bizoviku ukradenih stvari, razven tega pa tudi večjo množino laka, oljnatih barv, kleja in drugih stvari, ki jih je ukradel takrat, ko je bil v službi tri trvdki Medič-Zankl. Končno so našli pri njem tudi vojaško puško, tri bajonete in več municije.

Obtoženec priznava. Zagovarja se samo, da ni imel namena Vrečarjevih poškodovati. Pravi, da ju je tolkel s polenom, ne pa z

bajonetom. Tolkel ju je pa zato, ker ga je jezilo, da še nista spala, vsled česar ni mogel izvršiti nameravane tatvine.

Vrečar je bil težko poškodovan, njegova žena pa lahko.

Porotniki so odgovorili na stavljeni jim vprašanja soglasno z »da«, nakar je bil obtoženec obsojen na 10 let težke ječe.

Fantovska.

Tudi drugi slučaj je znan.

O božiču 1924 je prišel Leopold Skubic od vojakov na dopust v Spodnjo Hrušico pri Ljubljani. Dne 28. decembra je sedel s svojim dekletom, šiviljo Marijo Vonta iz Sela v gostilni »pri Stajercu« na Fužinah. Pri sedenju mizi je sedela družba fantov, s katerimi je živel obtoženec že več let v sovrastvu.

Na povratku je bila ustreljena Vontova v trebuh, član fantovske družbe Pogačar pa v hrbet. Oba sta umrla. Kako se je to zgodilo, ni natančno pojasnjeno. Obtoženec trdi, da so njega in njegovega dekleta ustavili fantje z besedami: »Auf biks«, nakar je padel iz njihove družbe strel, ki je zadel Vontovo v hrbet. Vsled tega je potegnil tudi on revolver, ustrelil ter zadel Pogačarja nehoti v hrbet. Obtoženica in fantje pa trdijo, da je potegnil samo Skubic samokres, s katerim je najprej tako neprevidno ravnal, da se je sprčil in je krogla zadela njegovega dekleta v trebuh, nakar je oddal drugi strel, ki je podrl Pogačarja.

Vontova je izpovedala pred svojo smrtjo v smislu obtožbevega zagovora. Izpovedbe današnjih prič divergirajo.

Porotniki so vprašanje glede uboja zanimali z devetimi, vprašanje glede neprevidnega ravnanja z orožjem pa soglasno potrdili, nakar je bil Leopold Skubic obsojen na osem mesecev strogega zapor.

V oklopnjaku okoli sveta.

Spisal Robert Kraft.

»Mr. Green, mr. Green« ga pokliče še Tom O'Foy.

Ta je navadno malo govoril in to je bilo dobro. Tom O'Foy je bil povsem dober človek, spreten ključavničar in monter, izvrsten kuhar... ali če bi smodnika še ne poznali, bi še dandanes streljali s fičafajem, vsaj mr. Tom O'Fay bi to delal, zakaj on bi smodnika nikdar ne iznašel.

Adam se ustavi na desetem klinu, zasuka glavo in pogleda navzdol.

»Na, kaj pa še hočete?«

»Ali ne boste vzeli svojega tobaka s seboj?« vpraša Tom.

»Pravkar sem napolnil svojo dozo.«

»Da, ali če ostanete za vedno zgoraj?«

Adam zmaga globoko zamišljen z glavo, preden odgovori.

»No, potem pa pridem vseeno še enkrat dol. Vi pa medtem lepo dežnik zvijte!«

Tako reče ter nadaljuje svoj pohod proti nebu.

Drugi spoznajo šele potem jasno vsebino pogovora in se prav pristržno nasmejejo.

Toda kmalu utihnejo. Šele sedaj, ko vidijo plezajočega človeka, spoznajo, kakšna višina je to trideset pet metrov! Kako da niso mislili, da je odšel fakir, ker je morda steber v slabem stanju?

Toda zdaj je bilo že prepozno o tem premišljevali. Adam je napravil že več kot pol poti in še vedno stopa oprezno in vendar precej hitro navzgor.

Sedaj je zgoraj, njegova glava sega čez ravno ploskev, ustavi se in pogleda navzdol.

»Ali me slišite?« zavpije.

»Da, da!« mu zakličejo.

»Tu zgoraj leži nek človek na trebuhu in se mi reži.«

Kaj si mislijo oni zdolaj ob tej pripombi, ne bomo zdaj pisali, ostanimo pri Adamu.

Ni se morda šalil. Govoril je resnico.

Na ploskvi, ki je bila narejena iz preklanih bambusovih palic in ki je merila komaj dva metra v premeru, leži gola, rjavocrna moška postava, in sicer tako, da počiva glava na preklanih rokah. Obrnjena je proti lestvi, in to je režeča se mrtvaška glava, ki gleda naravnost na prišleca.

Popis še ni zadosten. Natančnejši še pride. Na vsak način je bil to pogled, da bi bil človek, ki nima jeklenih živcev, od strahu izpustil lestev in padel.

Zeleni moziček pa je gotovo imel jeklene živce, sicer pa ga je bilo tako pol iz gumija in lesa.

Adam izpusti lestev, a le z eno roko, seže z njo v žep, potegne tobačno dozo in jo odpre.

»Izvolite tobaka? Pristen Španjol. Ne? A tako, gotovo ste mrtvi? No, potem pa prosim, oprostite, da vas motim.«

Vtakne dozo zopet v žep in zleze na ploskev, pri čemer pa mora preko mrtveca.

Zakaj bil je to mrlič, izsušen, kakor mumija.

Dosti mesa gotovo ni imel na kosteh fakir, ki je živel že trideset let tu zgoraj. Še v življenju se je pripravljaj v mumijo, in jastrebi, ki jih v Indiji ni mnogo, si poiščejo boljše hrano, kot skelete.

Adam si mirno vse ogleduje, kakor bi stal na plesišču.

Tu leži goli mož.

»Dozdeva se mi, da nima niti robca v hlačenem žepu,« se pogovarja Adam sam s seboj ter potegne svojega, ki je še vedno zelene barve, in si osnaži najprej nos, potem očala.

Tu leži iz bambusovih strženov spletena košarica in posoda iz buče, obe pritrjeni na dolgih vrveh.

»Drugega nič? No, to pa pravzaprav res ni bogata sobna oprema.«

Ko si ogleda stanovanje, premotri Adam še okoli, razgled.

Ta je pač krasen! Na vzhodu je nepregleden gozd, ki je videti od tu gor kot okamenelo zeleno valovito morje, na katerem plavajo najlepše cvetlice, to so cveti rastlin ovijalk. Gozd se pričinja prav blizu in Adam že računa, če bi zahodni vihar podrl steber, bi...

»Potem bi padel tam-le med drevesa.«

Na drugi strani pa bi padel v vodo. Leseni stolp stoji tik ob vodi, tako da si je fakir s posodo, ki ej bila obtežena spodaj s svincem, lahko zajemal vodo.

»Ne, rajši pa že padem med drevesa,« meni Adam in tlači tobak v svoj nos. Stoji tik ob robu ploskve in gleda, ne da bi se mu vrtelo v glavi, v globčino na vodno gladino. »Ker prvič, tja do dreves je bliže in drugič, ker sploh ne znam plavati.«

„GROM“

GARINSKO POSREDNIŠKI IN ŠPEDIČIJSKI BUREAU
LJUBLJANA, KOLODVORSKA ULICA 41.
Naslov brojavkam: Telefon Interurban
»GROM«. Štev. 434.

PODRUŽNICE:

Maribor, Jesenice, Rakek.

Obavljajo vse v to stroko spadajoče posle najhitreje in pod kulturnimi pogoji.

Zastopniki družbe spalnih voz S. O. E. za eksprene pošiljke.

MALI OGLASI

Cene oglasom do 20 besed Din 5.—, vsaka nadaljna beseda 50 par.

Prodamo

veliko brušeno zrealno ploščo, primerno za izložbena okna. — Načrtuje Gospodarka ulica 12.

Strojepisec

zmožen vseh pisarniških poslov z zelo dobro kvalifikacijo išče primerno službo. Nastopi lahko takoj. Cenj. ponudbe naj se pošljejo na upravo lista pod značko »Pridnost«.

Samostojna

knjigovodkinja in korespondentinja z večletno prakso išče stalno mesto za takoj v večjem kraju na Gorenjskem. Ponudbe z navedbo plače na upravo lista pod »Energična moč«.

Stanovanje

osloječe iz 1. odnosno 2. sob, kuhinje in pritliklin išče za takoj proti nagradi uradnik. Ponudbe je poslati pod »Takoj« na upravo lista.

Gospodična

arednjih let, spretna v gospodinjstvu, perfektna v kabanju, želi mesta h gospodu, sameu ali vdovec z 1-2 otroki. Verzirana je tudi v vseh delih šivanja. Gre tudi kot vzgojiteljica. — Cenjene ponudbe na upravo pod »Dobra in varčna gospodinja«.

Instrukcije

sprejme osmošolec. — Ponudbe na upravo lista pod »osmošolec«.

V modnem salonu M. SEDEJ-STRNAD
LJUBLJANA, Prešernova ulica št. 3 so došle

zadnje novosti v klobučevinastih (filcastih)
in najmodernejših klobukih.

Žalni klobuki vedno v zalogi. — Postrežba točna. — Cene zmerne.

Kje se kupi?

le pri trvdki

JOSIP PETELINC

Ljubljana

BLIZU PREŠERNEGA SPOMENIKA OB VODI najboljši šivalni stroj za rodbinsko ali obrtno rabo, svetovno znanim znam. »GRITZER« — »ADLER« — »PHONIX« — Isto tam posamezne dele za stroje in kolese, igle, olje, jermena, pneumatika. Pouk o vezanju na stroj brezplačen! Večletna garancija! Na veliko!

Trgovci! Obrtniki!

Pri trvdki

JOSIP PETELINC

LJUBLJANA

blizu rešernovega spomenika, ob vodi dobite vse potrebščine za šivilje, krojače, čevljarje in sedlarje na veliko in malo po najnižji dnevni ceni.

„Opeka“

prvovrstne zidake priporoča opekarna

„EMONA“ D. D.

v Ljubljani — Tovarna na Viču (Brdo) — Pisarna v Pražakovi ulici 3, prtiličje.

Harmoniko

prodam prav fino, 4 vrstno, trojno oglašeno, še novo, firme Lubirs. Glas je: Fis, H. E. A, se lahko z drugimi instrumenti zvraven igra. Glas harmonike je prav izborn. — Cesta v Rožno dolino 34, pri štetanu, Ljubljana.

Uradnica

z večletno prakso večča vseh pisarniških del išče službo v mestu ali na deželi. — Ponudbe prosil na upravo lista pod »Zanesljiva«.

GAMAUFOVO umetno gnojilo za cvetlice

je laborno učinkovito sredstvo, katero omogoči rastlini do izredne bujnosti razvoja in vzbudi v cvetu mnogo intenzivnejšo nianso barve. Cena zavojčku Din 5.—.

Razpošilja društvo: „VRTNARSKA ŠOLA“ V KRANJU.

Stalna zaloga: Herzmannsky, Korsika, Adria, Bajc, Urbanič, Kane.

Naročajte in širite „NARODNI DNEVNIK“!